

1. Osmanlı Devleti, 1596'da Haçova Meydan Savaşı ile Avusturya karşısında en az Mohaç Meydan Savaşı kadar büyük bir zafer kazanmasına karşın bu savaşın ardından devam eden mücadelelerden sonra imzaladığı Zıtvatorok Antlaşması'nda istediği kazancı elde edememiştir.

Bu bilgiye göre,

- I. Cephede kazanılan başarı diplomasiye yansımamıştır.
II. Avusturya, Osmanlı Devleti karşısında önemli askerî başarılar elde etmiştir.
III. Zıtvatorok Antlaşması, Mohaç Meydan Savaşı'nı gölgede bırakmıştır.

Yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

2. Osmanlı Devleti'nin Tebriz, Karabağ, Dağıstan ve Şirvan gibi yerleri ele geçirerek doğuda en geniş sınırlara ulaştığı antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Ferhat Paşa B) Nasuh Paşa
C) Serav D) Kasr-ı Şirin
E) Kerden

3. Osmanlı Devleti'nde padişahlar, ordunun başında sefere çıkmayı ve gaza yapmayı başlıca görevleri saymışlardır. Bu gelenek zamanla bozulmaya başlamıştır.

Buna göre ordunun başında sefere çıkmayan ilk Osmanlı padişahı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) II. Mahmut B) III. Selim C) III. Ahmet
D) II. Mustafa E) II. Selim

4. Osmanlı Devleti, 1577-1639 yılları arasında İran ile uzun soluklu savaşlar yapmıştır.

Bu dönemde İran'a sefer yapıp, İran ile Kasr-ı Şirin Antlaşması'nı imzalayarak "Bağdat Fatih" ünvanını alan padişah aşağıdakilerden hangisidir?

- A) III. Mehmet B) I. Ahmet C) II. Osman
D) IV. Murat E) III. Murat

5. Osmanlı Devleti, XVI. yüzyılın sonlarına doğru batıda Avusturya ve doğuda Safevilerle mücadele etmiştir.

Bu mücadelelerin aşağıdakilerden hangisine neden olduğu söylenemez?

- A) İç isyanların çıkmasına
B) Maliyenin bozulmasına
C) Ordunun giderlerinin artmasına
D) Merkezî otoritenin zayıflamasına
E) Sınırların hızla daralmasına

6. Rusya, dünya ticaretinden pay alabilmek için önce Karadeniz'e ardından da Akdeniz'e açılma politikası takip etmiştir.

Rusya, aşağıdaki Osmanlı topraklarından hangisini ele geçirince Karadeniz'e açılmak için önemli bir üs elde etmiştir?

- A) Azak B) Besarabya C) Mora
D) Doğubeyazıt E) Dinyeper

7. Osmanlı Devleti, Kanuni Sultan Süleyman Dönemi'nde Akdeniz'de birçok adayı çok kısa bir sürede alırken XVII. yüzyılda Girit Adası'nı 24 yıllık bir kuşatmanın ardından alabilmiştir.

Bu duruma;

- I. Venediklilerin papalıktan yardım alması,
- II. yeniçerilerin sayısının artması,
- III. donanmaya gereken önemin verilmemesi

gelişmelerinden hangilerinin neden oluşturduğu söylenebilir?

- A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

8. Osmanlı Devleti ile imzalanan Kasr-ı Şirin Antlaşması sonucunda Revan Safevilerde, Bağdat Osmanlı Devleti'nde kalmıştır. İki taraf arasında Zağros Dağları sınır kabul edilmiştir. Antlaşma, bazı küçük değişiklikler dışında bugünkü Türkiye-İran sınırını belirlemektedir.

Bu bilgilere göre Kasr-ı Şirin Antlaşması ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Taraflar arasında doğal sınırları oluşturduğuna
B) Osmanlı-İran savaşlarını sonlandırdığına
C) İç isyanları engellediğine
D) Bağdat'ın elden çıktığına
E) İran'ın otoritesini kaybettiğine

Haritadaki bilgiler göz önüne alındığında Osmanlı Devleti, Baltık Denizi'ne ulaşabilmek için XVII. yüzyılda aşağıdaki devletlerden hangisi ile savaş hâlinde olmuştur?

- A) Lehistan B) Belçika C) Avusturya
D) Almanya E) İtalya

10. • Osmanlı Devleti, Podolya'yı alarak batıda en geniş sınırlara ulaşmıştır.
• Lehistan Diyet Meclisi, antlaşmadaki vergi maddesini kabul etmeyince antlaşma 1676'da ikinci defa imzalanmıştır.

Özellikleri verilen antlaşma aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Bucaş B) Çehrin C) Karlofça
D) Zitvatorok E) Hotin

11. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda doğuda ve batıda aşağıdaki devletlerden hangisi ile herhangi bir diplomatik ilişki içine girdiği söylenemez?

- A) Avusturya B) Venedik C) İran
D) Lehistan E) Prusya

12. Osmanlı Devleti, Fatih Sultan Mehmet Dönemi'nden XVIII. yüzyıla kadar olan zaman aralığında Akdeniz'de egemenlik kurabilmek için aşağıdaki devletlerden hangisi ile mücadele hâlinde olmuştur?

- A) Fransa B) Venedik C) Avusturya
D) İngiltere E) Rusya

903315

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1	1 A B C D E 11 A B C D E
2	2 A B C D E 12 A B C D E
3	3 A B C D E 13 A B C D E
4	4 A B C D E 14 A B C D E
5	5 A B C D E 15 A B C D E
6	6 A B C D E 16 A B C D E
7	7 A B C D E 17 A B C D E
8	8 A B C D E 18 A B C D E
9	9 A B C D E 19 A B C D E
10	10 A B C D E 20 A B C D E

1. Osmanlı Devleti'nin 1606'da Avusturya ile imzaladığı Zıttorok Antlaşması'nın;

- I. Avusturya'nın her yıl ödediği vergiyi artık ödemeyeceği,
- II. Avusturya'nın bir defaya mahsus Osmanlı Devleti'ne 200 bin altın tazminat ödeyeceği,
- III. Avusturya arşidükünün Osmanlı padişahına denk sayılacağı

maddelerinden hangilerinin Osmanlı ekonomisini olumsuz etkilediği söylenemez?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

2. Osmanlı Devleti ile İran arasında yapılan savaşların sonucunda 1590-1639 yılları arasında Ferhat Paşa, Nasuh Paşa, Serav ve Kasr-ı Şirin antlaşmaları imzalanmıştır.

Bu bilgiye göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabılır?

- A) Uzun süre kalıcı bir barış sağlanamamıştır.
- B) Kültürel hayat canlanmıştır.
- C) Doğu sınırı kesinleşmiştir.
- D) Avusturya savaşları başarısız olmuştur.
- E) Dinî çatışmalar artmıştır.

3. II. Osman'ın 1621'de çıktığı Hotin Seferi'nde yenîçerilerin yetersizliklerinden dolayı Hotin Kalesi alınamamıştır. II. Osman, sefer dönüşü Yeniçeri Ocağını kaldırma kararını vermiştir.

II. Osman'ın bu kararının aşağıdakilerden hangisine yönelik olduğu söylenebilir?

- A) Pençik sistemini sonlandırmak
- B) Askerler üzerinde otorite kurmak
- C) Devletin giderlerini azaltmak
- D) Tımarlı Sipahileri ön plana çıkarmak
- E) Düzenli ordu kurmak

4. XVIII. yüzyılda Avrupa devletlerinin ittifaklar kurarak Osmanlı Devleti'ne saldırdıkları görülmektedir.

Bu duruma göre,

- I. Osmanlı Devleti, hâlen devrin güçlü bir devletidir.
- II. Avrupalılar, Osmanlı Devleti'ne karşı denge politikası izlemektedir.
- III. Osmanlı Devleti doğal sınırlarına ulaşmıştır.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) I ve III

5. Aşağıdaki adalardan hangisinin alınma sürecinin uzaması, Osmanlı Devleti'nin Akdeniz egemenliğine gölge düşürdüğü söylenebilir?

- A) Rodos B) Eğriboz C) Girit
D) Kıbrıs E) İmroz

6. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda aşağıdaki sorunlardan hangisi ile uğraştığı söylenemez?

- A) Celâli İsyanları
- B) Azınlık hakları
- C) Yeniçeri ayaklanmaları
- D) Devlet adamlarının yetersizlikleri
- E) Eğitim sistemindeki aksamalar

7. Osmanlı Devleti, II. Viyana Kuşatması sonrasında papalığın çağrısıyla oluşturulan Kutsal İttifak'a maruz kalmıştır.

Bu ittifakta yer alan aşağıdaki devletlerden hangisi, Osmanlı Devleti'nin Orta Avrupa egemenliğini ciddi oranda sarsmıştır?

- A) Malta B) Avusturya C) Venedik
D) Rusya E) Lehistan

8. 1664 yılında Avusturya ile imzalanan Vasvar Antlaşması'ndaki,

- Uyvar ve Neograd kaleleri Osmanlı Devleti'nde kalacaktır.
- Avusturya, Erdel'in iç işlerine karışmayacak ve Osmanlı Devleti'ne savaş tazminatı ödeyecektir.

maddelerine göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin sınırları genişlemiştir.
- B) Osmanlı Devleti'nin hazine gelirleri artmıştır.
- C) Osmanlı Devleti savaşlardan galip çıkmıştır.
- D) Kutsal İttifak savaşları başlamıştır.
- E) Osmanlı Devleti iç politikasını korumuştur.

9. XVII. yüzyılın ikinci yarısında Osmanlı Devleti'ne karşı Avusturya, Lehistan, Rusya, Venedik ve Malta'nın ittifak kurmasında etkili olan olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Lale Devri'nin başlaması
- B) Avrupa'da mezhep birliğinin sağlanması
- C) İran ile savaşların sona ermesi
- D) II. Viyana Kuşatması'nda başarısız olunması
- E) Celâli İsyanlarının yaşanması

10. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyılda yaşanan;

- I. Girit Kuşatması'nın 24 yıl sürmesi,
- II. Zitvatorok Antlaşması sonucunda Avusturya ile denk duruma gelinmesi,
- III. II. Viyana Kuşatması'nın başarısızlıkla sonuçlanması

gelişmelerinden hangileri halkın devlete olan güveninin azalmasına neden olmuştur?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve III
- E) I, II ve III

11. Osmanlı Devleti'nin XVII. yüzyılda;

- I. Avrupa'dan uzmanlar getirme,
 - II. devletin sınırlarını genişletme,
 - III. uluslararası siyasette denge politikası izleme
- politikalarından hangilerini takip ettiği söylenebilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I ve III

12. I. Bucaş

- II. Zitvatorok
- III. Ferhat Paşa

Osmanlı Devleti'nin XVI. ve XVII. yüzyıllarda imzaladığı yukarıdaki antlaşmalardan hangileri ile sınırlarını genişlettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) I, II ve III

13. Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan aşağıdaki antlaşmalardan hangisi ile Osmanlı-Rus ilişkileri resmî anlamda başlamıştır?

- A) Bahçesaray
- B) Prut
- C) İstanbul (1724)
- D) Yaş
- E) Küçük Kaynarca

903316

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
2 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
3 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
4 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
5 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
6 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
7 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
8 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
9 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
10 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. Osmanlı Devleti, XVI. yüzyıldan itibaren Kafkasya'yı ele geçirerek Hazar Denizi'ne ulaşmayı hedeflemiştir.

Osmanlı Devleti'nin bu politika ile;

- I. Rusya'nın güneye inmesini engelleme,
- II. toprak bütünlüğüne karşı oluşabilecek tehditlerin önüne geçme,
- III. Safevilerin Kafkasya'ya ve Batı Türkistan'a doğru yayılmasının önüne geçme

amaçlarından hangilerini benimsediği söylebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Osmanlı Devleti'nde;

- Kırım hanının ihanetine uğranması,
- Osmanlı ordusunun iki ateş arasında kalması,
- son kuşatmanın geciktirilmesi

durumlarının aşağıdaki mücadelelerden hangisinin kaybedilmesine neden olduğu söylenebilir?

- A) II. Viyana Kuşatması'nın
B) Kutsal İttifak Savaşlarının
C) Hotin Kuşatması'nın
D) Bağdat Kuşatması'nın
E) Haçova Meydan Savaşı'nın

3. ----; Avrupalıların alınamaz dediği Uyvar Kalesi'ni kısa süre içinde fethetmesi Avrupa'da azim, kahramanlık ve gücün sembolü hâline gelmiş "Uyvar önünde bir Türk kadar güçlü" atasözünün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

Bu bilgide boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Köprülü Fazıl Ahmet Paşa'nın
B) Köprülü Mehmet Paşa'nın
C) Mustafa Reşit Paşa'nın
D) Baltacı Mehmet Paşa'nın
E) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın

4. Kutsal İttifak Savaşlarının ardından Rusya ile imzalanan İstanbul Antlaşması'nda,

- Azak Kalesi ve çevresi Rusya'da kalacak.
- Rusya, İstanbul'da elçi bulundurabilecek.
- Rusya, Hristiyanların kutsal yerlerini serbestçe ziyaret edebilecek.

maddeleri yer almıştır.

Bu maddelerden Osmanlı Devleti ile ilgili çıkarılabilecek sonuçlar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- A) Karadeniz egemenliği zayıflamıştır.
B) İstanbul'un güvenliği tehlikeye düşmüştür.
C) Osmanlı Devleti'nin iç işlerine müdahale hakkı doğmuştur.
D) Ermeniler Anadolu'da ayaklanmıştır.
E) Osmanlı Devleti'nin yüz ölçümü küçülmüştür.

5. II. Viyana Kuşatması'ndaki başarısızlığından dolayı idam edilen Osmanlı devlet adamı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Köprülü Fazıl Ahmet Paşa
B) Baltacı Mehmet Paşa
C) Merzifonlu Kara Mustafa Paşa
D) Hadım Süleyman Paşa
E) Cezayirli Hasan Paşa

6. Karlofça Antlaşması'na katılan;

- I. Avusturya,
- II. Rusya,
- III. Venedik,
- IV. Lehistan

devletlerinden hangilerinin antlaşma metnini imzaladığı söylenemez?

- A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III
D) II ve IV E) III ve IV

7. Hotin Seferi sonrasında gayretsizliklerini görmesi sonucunda Kapı kulu ordusunu kaldırmak istediği için yeniçeriler tarafından öldürülen Osmanlı padişahı aşağıdakilerden hangisidir?

A) II. Osman B) III. Selim C) III. Ahmet
D) I. Ahmet E) IV. Murat

8.

Avusturya	Banat Yaylası ve Temeşvar hariç Macaristan ve Erdel'i alacak.
Lehistan	Podolya ve Ukrayna arazisini alacak.
Venedik	Mora, Dalmaçya kıyıları ve Ayamavra Adası'nı alacak.

Karlofça Antlaşması'nda kaybedilen toprakları gösteren bu tabloya göre,

- I. Osmanlı Devleti'nin batı sınırı daralmıştır.
II. Venedik, Akdeniz'de güçlenmiştir.
III. Rusya'nın Karadeniz'e çıkışının önüne geçilmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

9. Osmanlı Devleti, II. Viyana Kuşatması'nın ardından Avrupa devletlerinin bir araya gelmesi sonucunda oluşturdukları Kutsal İttifak ordusuyla 16 yıl süren savaşlar yapmıştır. Osmanlı Devleti bu savaşların sonucunda bütün cephelerde ağır yenilgiler almıştır.

Osmanlı Devleti'nin bu savaşlarda yenilmesinde;

- I. savaşın çok geniş bir alana yayılması,
II. birçok devletle savaşılması,
III. Karlofça Antlaşması'nın imzalanması
durumlarından hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

10. Karlofça Antlaşması'nın ardından Osmanlı Devleti'nde bürokratik unsurlar askerî unsurlara göre daha fazla ön plana çıkmaya başlamıştır.

Bu duruma aşağıdakilerden hangisi kanıt olarak gösterilebilir?

- A) Sadrazamların ordunun başında sefere çıkması
B) Reisülküttapların sadrazamlık makamına gelmesi
C) Kapı kulu ordusunun önemini kaybetmesi
D) Yeniçeri ayaklanmalarının artması
E) Batı tarzı ocaklar kurulması

11. Bir devletin içinde bulunduğu dönemin şartlarını menfaatleri doğrultusunda gözeterek kurduğu dostluk ilişkilerine "konjonktürel ittifak" denir.

Osmanlı Devleti Karlofça Antlaşması sonrasında;

- I. Rusya,
II. İngiltere,
III. Hollanda

devletlerinden hangileri ile daha yakın ilişkiler kurarak Avusturya'ya karşı bir denge unsuru oluşturmaya çalışmıştır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

903317

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. XV. yüzyılda başlayan Coğrafi Keşiflerin etkisiyle ortaya çıkan gelişmeler arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- A) Akdeniz limanlarının önemini kaybetmesi
- B) Avrupa'da sömürge yarışının başlaması
- C) Kadirga türü gemilerin yaygınlaşması
- D) Kölecilik anlayışının güç kazanması
- E) Avrupalı toplumların zenginleşmesi

2. Avrupa'da yaşanan Otuz Yıl Savaşlarının yarattığı otorite boşluğundan yararlanarak geniş bir sömürge imparatorluğu kurarak dünya siyasetini yönlendiren politikaların uygulayıcısı hâline gelen devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İngiltere B) Fransa C) İtalya
- D) İspanya E) Almanya

3. Osmanlı Devleti'nin Akdeniz ticaretini canlı tutabilmek ve diplomatik destek bulabilmek için;

- I. Hollanda,
- II. Rusya,
- III. İngiltere

devletlerinden hangilerine kapitülasyonlar verdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
- D) I ve III E) II ve III

4. Aşağıdaki devletlerden hangisi kurulduğu kurum itibarıyla XVII. yüzyıl sonrasında gelişen ticari hayat çerçevesinde dünya ticaretinde daha az pay almıştır?

- A) İspanya B) Hollanda C) Portekiz
- D) Rusya E) İngiltere

5. XVII. yüzyıldan sonra Avrupa'da ticari amaçlarla kurulan şirketlere askerî yetkilerin verildiği görülmüştür.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

- I. sömürge alanlarını genişletmek,
- II. ticari filoları korumak,
- III. kültürel faaliyetlerde bulunmak

amaçlarından hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve II E) II ve III

6. Osmanlı Devleti'nin birçok toprağının denize kıyısının olmasının;

- I. küresel bir güç hâline gelmesi,
- II. ticari gelirlerinin çoğalması,
- III. kültürel etkileşimin artması

durumlarından hangilerine neden olduğu söylenebilir?

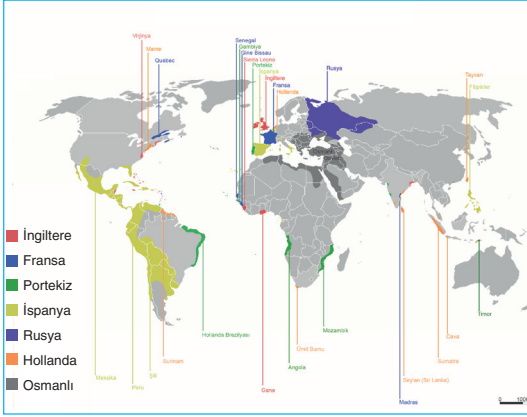
- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
- D) I ve II E) I, II ve III

7. XVII ve XVIII. yüzyıllarda Osmanlı Devleti dış ticarette, deniz ve kara ticareti açısından dünya devletlerine üstün gelmişti. Ancak dünya ticaret yollarının ---- ile iç denizlerden okyanuslara taşınmasıyla bu üstünlük eskiye oranla gücünü kaybetmiştir.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Sanayi İnkılabı
- B) Coğrafi Keşifler
- C) Westphalia Antlaşması
- D) Fransız İhtilali
- E) Rönesans Hareketleri

8.

XVII. yüzyılda dünya sömürgelerinin dağılımını gösteren bu haritaya göre en geniş sömürlere sahip olan devlet aşağıdakilerden hangisidir?

- A) İspanya B) İngiltere C) Hollanda
D) Fransa E) Rusya

9. Osmanlı Devleti'nde XVII. yüzyıldan sonra ithalat ve ihracat dengesinin bozulduğu görülmüştür.

Bu durumun en temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Savaş ekonomisinin ön planda tutulması
B) Ticaret ahlakının bozulması
C) Devlet adamlarının bazı durumları ihmal etmesi
D) Kapitülasyonların yaygınlaşması
E) Batı'da kullanılan yeni tekniklere uyum sağlanamaması

10. Osmanlı Devleti donanmasında kadırgadan kal-yona geçişte;

- I. askerî rekabete ayak uydurma,
II. denizlerdeki hâkimiyetini koruma,
III. gemi teknolojisinde değişimi sağlama
amaçlarından hangilerinin etkili olduğu söyle-nebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

11. Osmanlı Devleti, XVII ve XVIII. yüzyıllarda siyasi gücünün azalmasına paralel olarak Avrupalı devletlere tanıdığı kapitülasyonları sürekli genişletmek zorunda kalmıştır.

Bu durumun sonucunda aşağıdakilerden hangisinin ortaya çıktığı söylenebilir?

- A) Osmanlıların denizlerdeki hâkimiyetinin son bulması
B) Savaşlardaki başarıların azalması
C) Avrupalı tüccarların yerli tüccarlardan daha ayrıcalıklı hâle gelmesi
D) Misyonerlik çalışmalarının artması
E) Kültürel hayatın canlanması

12. XVIII. yüzyılda Rusya, Karadeniz'e, Balkanlara, Boğazlara ve İstanbul'a egemen olabilmek için Osmanlı Devleti ile sürekli mücadele hâlinde olmuştur. Zaman zaman bu amaca çok yaklaşan Rusya karşısında menfaatleri gereğince Osmanlı Devleti'ni destekleyen devletler olmuştur.

Bu dönemde menfaatleri gereği Rusya'ya karşı Osmanlı toprak bütünlüğünü;

- I. İngiltere,
II. Fransa,
III. Hollanda

devletlerinden hangilerinin desteklediği söyle-nebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

903318

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
2 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
3 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
4 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
5 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
6 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
7 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
8 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
9 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
10 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. I. Pasarofça Antlaşması'nın imzalanması
II. Belgrad Antlaşması'nın imzalanması
III. Fransa'ya verilen kapitülasyonların sürekli hâle getirilmesi

Osmanlı Devleti'nde ortaya çıkan bu gelişmelerin oluş sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) II - I - III B) III - II - I C) I - II - III
D) III - I - II E) I - III - II

2. 1703 yılında Osmanlı tahtına geçen III. Ahmet, 27 yıllık saltanatının ardından 1730'da Patrona Halil İsyanı ile tahttan indirilerek yerine I. Mahmut geçirilmiştir.

Bu bilgiye göre aşağıdaki gelişmelerden hangisinin III. Ahmet'in saltanat yıllarında gerçekleştiği söylenemez?

- A) Lale Devri'nin yaşanması
B) Rusya ile Prut Antlaşması'nın imzalanması
C) Kırım'ın elden çıkması
D) Pasarofça Antlaşması ile yeni toprakların kaybedilmesi
E) Mora Yarımadası'nın Venedik'ten geri alınması

3. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti ile Rusya arasında imzalanan aşağıdaki antlaşmalardan hangisi çatışmalardan ziyade dostluk ve ittifak amacı taşımaktadır?

- A) İstanbul (1724)
B) Prut
C) Belgrad
D) Yaş
E) Küçük Kaynarca

4. Osmanlı Devleti ile İran arasında imzalanan aşağıdaki antlaşmalardan hangisi, 1639'da imzalanan Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın bir tekrarı niteliğindedir?

- A) Ahmet Paşa Antlaşması
B) İstanbul Antlaşması
C) Kermen Antlaşması
D) Ferhat Paşa Antlaşması
E) Nasuh Paşa Antlaşması

5. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerin hangisinde I numarada verilen olayın II numaralı duruma ortam hazırladığı söylenemez?

	I	II
A)	Prut Antlaşması'nın imzalanması	Kaybedilen toprakları geri alma umudunun doğması
B)	İran'da iç çatışmaların çıkması	Osmanlı Devleti'nin doğu sınırının genişlemesi
C)	Pasarofça Antlaşması ile Belgrad'ın elden çıkması	Orta Avrupa üstünlüğünün kaybedilmesi
D)	Kırım'ın elden çıkması	Karadeniz egemenliğinin zayıflaması
E)	Lale Devri'nin başlaması	Batı ile savaşların tamamen son bulması

6. Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan "Rusya, Osmanlı ülkesindeki Ortodoksların haklarını koruyacaktır." maddesine bakılarak Osmanlı Devleti ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenbilir?

- A) Yayılmacı siyaseti terk etmiştir.
B) İlk ulusçu isyanlar çıkmıştır.
C) Egemenlik hakları sınırlandırılmıştır.
D) Rusya ile iyi ilişkiler dönemine girmiştir.
E) Balkan egemenliği sonlanmıştır.

7. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda elindeki toprakları korumak için;

- I. yerli malı kullanımı,
- II. Avrupa tarzı askerî islahatlar,
- III. kapitülasyonları genişletme

politikalarından hangilerine ağırlık verdiği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) Yalnız III
- D) I ve II
- E) II ve III

8. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılda Karlofça ve İstanbul antlaşmaları ile kaybettiği toprakları geri alma politikası takip etmiştir.

Osmanlı Devleti imzaladığı aşağıdaki antlaşmalardan hangisinin ardından bu politikadan vazgeçmiştir?

- A) Prut
- B) Pasarofça
- C) Belgrat
- D) Yaş
- E) Küçük Kaynarca

9. Osmanlı Devleti aşağıdaki antlaşmalardan hangisiyle Karadeniz'de Rusya'nın ticaret ve savaş gemisi bulundurma hakkını kabul etmiştir?

- A) Bahçesaray Antlaşması
- B) Yaş Antlaşması
- C) Prut Antlaşması
- D) Küçük Kaynarca Antlaşması
- E) Belgrat Antlaşması

10. Çar I. Deli Petro ile birlikte yayılmacı bir siyaset izleyen Rusya'nın bu politikasının;

- I. Osmanlı,
- II. İsveç,
- III. İran

devletlerinden hangilerini olumsuz etkilediği söylenebilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız III
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

11. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyılda imzaladığı antlaşmaların birçoğunda ciddi kayıplara uğramıştır.

Bu durum, Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki alanların hangisinde geri kaldığının en açık kanıtıdır?

- A) Ekonomi
- B) İdari
- C) Dinî
- D) Diplomasi
- E) Kültürel

12. Osmanlı Devleti'nde;

- I. 1768-1774 Osmanlı-Rus,
- II. 1736-1739 Osmanlı-Rus, Avusturya,
- III. 1715-1718 Osmanlı-Venedik, Avusturya

savaşlarından hangilerinin sonuçları orduda yeniliklere ihtiyaç olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

13. Osmanlı Devleti, 1716'da Petervaradin Muharebesi'nde Avusturya'ya yenilince Batı'ya karşı durağan ve barışçıl bir dış siyaset izlemeye başlamıştır.

Osmanlı Devleti bu savaşın ardından kayıplarını telafi etmek için aşağıdaki devletlerden hangisiyle yeni savaşa başlamıştır?

- A) İran
- B) Venedik
- C) Rusya
- D) Lehistan
- E) Fransa

903319

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
2 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
3 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
4 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
5 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
6 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
7 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
8 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
9 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
10 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. Osmanlı Devleti'nin;

- I. Zenta,
- II. Salankamen,
- III. Petervaradin

savaşlarının hangilerinde aldığı yenilgiler toprak kayıpları yaşamasında etkili olmuştur?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) I, II ve III

2. Rusya'nın XVIII. yüzyılda aşağıdaki amaçlardan hangisine ulaşmak için Osmanlı Devleti ile savaştığı söylenemez?

- A) Kırım'ı ele geçirmek
- B) Boğazlar yoluyla Akdeniz'e çıkmak
- C) Ortodoksları himaye etmek
- D) Balkanlara hâkim olmak
- E) Baltık Denizi'ne çıkmak

3. Osmanlı Devleti'nin karşılaştığı aşağıdaki olayların hangisinde Rusya'nın etkisinden söz edilebilir?

- A) Patrona Halil İsyanı B) Çeşme Baskını
C) Celâli İsyanları D) 31 Mart Vakası
E) Alemdar Olayı

4. Osmanlı Devleti'nin XIII. yüzyılda imzaladığı;

- Ahmet Paşa,
- Kerden

antlaşmaları aşağıdaki devletlerden hangisi ile diplomatik ilişkilerinin arttığının kanıtıdır?

- A) İran B) Avusturya C) Venedik
D) Fransa E) Lehistan

5. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda imzaladığı;

- I. Belgrat,
- II. Prut,
- III. Pasarofça

antlaşmalarından hangileriyle sınırlarını genişlettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

6. Osmanlı Devleti'nin Rusya ile imzaladığı Prut Antlaşması'nın maddeleri şunlardır:

- Azak Kalesi ve çevresi Osmanlı Devleti'ne geri verilecektir.
- Rusya, İstanbul'daki elçisini geri çekecektir.
- Rusya, Lehistan'ın iç işlerine karışmayacaktır.
- Demirbaş Şarl ülkesine serbestçe dönebilecektir.

Bu maddelere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Osmanlı Devleti'nin Karadeniz egemenliği güçlenmiştir.
- B) Rusya savaştan yenik çıkmıştır.
- C) Rusya, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma imkânını kaybetmiştir.
- D) Osmanlı Devleti antlaşmadan kazançlı çıkmıştır.
- E) Lehistan, Osmanlı Devleti'ne bağlanmıştır.

7. Osmanlı Devleti, XVIII. yüzyıl dış politikasını Karlofça ve İstanbul antlaşmalarıyla kaybettiği toprakları geri almak üzerine belirlemiştir.

Bu bağlamda Osmanlı Devleti'nin;

- I. Avusturya,
- II. Venedik,
- III. Rusya

devletleriyle siyasi çatışmaya giriş sırası aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) I - III - II B) III - II - I C) II - I - III
D) III - I - II E) II - III - I

8. Osmanlı Devleti XVIII. yüzyıldan itibaren Rusya ile savaşların daha da şiddetlenmesini engellemek için aşağıdaki devletlerden hangisinin toprak bütünlüğünü desteklemiştir?

A) Lehistan B) Venedik C) Avusturya
D) İspanya E) İran

9. 1774'te Osmanlı Devleti'nin Rusya ile imzaladığı Küçük Kaynarca Antlaşması'nın Osmanlı Devleti'ni;

I. ekonomik,
II. siyasi,
III. bilimsel

alanların hangilerinde olumsuz etkilediği söylenebilir?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

10. Osmanlı Devleti'nin Rusya ile imzaladığı aşağıdaki antlaşmalardan hangisi ile siyasi alanda daha büyük güç kaybına uğradığı söylenebilir?

A) Prut B) İstanbul (1700)
C) Belgrat D) Yaş
E) Küçük Kaynarca

11. I. Osmanlı Devleti Rusya'ya tazminat ödeyecektir.
II. Azak Kalesi Ruslarda kalacaktır.
III. Kırım bağımsız bir hanlık olacaktır.

Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan yukarıdaki maddelerden hangileri Osmanlı Devleti açısından ilk olma özelliği taşımaktadır?

A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

12. Osmanlı Devleti'nin Rusya ile imzaladığı Küçük Kaynarca Antlaşması'nda "Kırım bağımsız olacak fakat dinî yönden Osmanlı Devleti'ne bağlı olacak." maddesi yer almıştır.

Bu maddeden çıkarılacak kesin yargı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Osmanlı Devleti son kez bir antlaşmada halifelik makamını kullanmıştır.
B) Osmanlı Devleti, halkı Müslüman bir toprağı kaybetmiştir.
C) Osmanlı Devleti'nin Karadeniz egemenliği sonlanmıştır.
D) Halifelik makamı önemini kaybetmiştir.
E) Rusya, Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışma fırsatı bulmuştur.

13. Küçük Kaynarca Antlaşması'nda yer alan aşağıdaki maddelerden hangisi Rusya'nın Osmanlı Devleti üzerinde dinî baskı kurmasına zemin hazırladığı söylenebilir?

A) Kırım bağımsız olacak fakat dinî yönden Osmanlı halifesine bağlanacaktır.
B) Ortodoks Hristiyanların himayesi Ruslarda olacaktır.
C) Osmanlı Devleti, Rusya'ya savaş tazminatı ödeyecektir.
D) Rusya kapitülasyonlardan yararlanabilecektir.
E) Rusya imparatoruna çar diye hitap edilecektir.

903320

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
1 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
2 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
3 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
4 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
5 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
6 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
7 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
8 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
9 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. Osmanlı Devleti ile Lehistan arasında III. Murat Dönemi'nden itibaren dostane şekilde sürdürülen ilişkiler, XVII. yüzyılın ilk çeyreğinde Kırım hanının Lehistan topraklarına seferler yapması, Lehistan'ın Eflak ve Boğdan'daki Osmanlı egemenliğine karşı bazı girişimlerde bulunması üzerine bozulmuştur.

Bu durumun aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Hotin Seferi'nin yapılmasına
B) Çeşme Baskını'nın yaşanmasına
C) Girit'in kuşatılmasına
D) Kasr-ı Şirin Antlaşması'nın imzalanmasına
E) Osmanlı Devleti'nin Belgrad'ı kaybetmesine

2. IV. Murat Dönemi'nde Venedik yönetimindeki Girit'in bir korsan yatağı hâline gelmesi ve bölgede korsan faaliyetlerinin artması sonucu Osmanlı donanması, 1645'te Girit'i kuşatmış ve 1669'da Girit Adası tamamen Osmanlı yönetimine geçmiştir.

Bu bilgilere bakılarak;

- I. Osmanlı donanmasının eski gücünden uzak olduğu,
II. Osmanlı Devleti'nin Akdeniz güvenliğine önem verdiği,
III. Çeşme Baskını ile sarsılan otoritenin yeniden sağlandığı

yorumlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve II E) II ve III

3. Osmanlı Devleti'nin XVIII. yüzyılda Dinyeper ile Bug ırmakları arasındaki topraklardan çekilmesinde aşağıdaki devletlerden hangisinin izlediği politikalar etkili olmuştur?

- A) Fransa B) Rusya C) Safevi
D) Avusturya E) Venedik

4. XVII. yüzyılın başında Avusturya imparatoruna, Roma Sezarı şeklinde hitap etmeyi kabul eden Osmanlılar için Macaristan ve Tuna boylarının kaybı, dış siyaset ve diplomaside yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur.

Bu ifadede;

- I. Zıttıvatorok,
II. Prut,
III. Karlofça

antlaşmalarından hangilerinin etkisinden söz edilebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III

5. Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'nın gayretleriyle Avusturya'ya karşı yapılan II. Viyana Kuşatması'nın başarısız olmasında; komutanlar arasında anlaşmazlık yaşanması, Avrupalıların Avusturya'ya yardıma gelmesi, Viyana'nın coğrafyasının savunmaya elverişli olması ve Osmanlı ordusunun erzak sıkıntısı yaşaması nedenleri etkili olmuştur.

Bu bilgilerden hareketle Osmanlı Devleti'nin aşağıdaki alanların hangisinde yetersiz kaldığı söylenemez?

- A) Diplomasi B) Askerî disiplin C) Lojistik
D) Teknik E) Sosyal

6. XVIII. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı Devleti ile Avusturya arasında yapılan mücadeleler sonucunda aşağıdaki yerlerden hangisinin hâkimiyetinin el değiştirdiği söylenebilir?

- A) Podolya B) Kırım C) Mora
D) Belgrad E) Azak

7. Osmanlı Devleti, Girit'in fethi sırasında kadırgalarının Venedik kalyonlarının karşısında yetersiz kalması üzerine kalyon yapımına karar vermiştir. Ancak kuşatma sırasında, inşa edilen birçok kalyon mücadeleler sırasında Venedik'in eline geçmiştir.

Bu bilgilerden hareketle,

- I. Osmanlı donanmasında kadırgadan kalyona geçiş başlamıştır.
- II. Osmanlı denizcileri kalyon kullanımında yetersiz kalmıştır.
- III. Osmanlı donanması Girit Kuşatması'nda başarısız olmuştur.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

8. Aşağıdakilerden hangisi Osmanlı ordusunun II. Viyana Kuşatması'nda başarısız olması üzerine görülen durumlardan biridir?

- A) Avrupa'da Kutsal İttifak'ın kurulması
- B) Osmanlı Devleti'nde Yeniçeri Ocağında ilk ıslahat fikrinin ortaya çıkması
- C) Otuz Yıl Savaşlarının sona ermesi
- D) Osmanlı Devleti'nde Köprülüler Devri'nin başlaması
- E) Avusturya'ya karşı protokol üstünlüğünün kaybedilmesi

9.

XVII. yüzyılda Osmanlı sınırlarını gösteren bu haritanın Osmanlı Devleti aleyhine ilk kez aşağıdaki antlaşmalardan hangisiyle değişime uğradığı söylenebilir?

- A) Prut B) Karlofça
C) Bucaş D) Pasarofça
E) Küçük Kaynarca

10. Aşağıdakilerden hangisi XVII ve XVIII. yüzyıllarda Akdeniz'de ve okyanuslarda denizcilik alanında etkin olan devletlerden biri değildir?

- A) Fransa B) Hollanda C) Lehistan
D) Portekiz E) İngiltere

11. Rus donanmasının Çeşme Baskını'ndan, 1774'e kadar Akdeniz'de ve Ege'de gösterdiği faaliyetler aşağıdaki antlaşmalardan hangisinin imzalanmasında etkili olmuştur?

- A) Prut B) Karlofça
C) Belgrad D) Pasarofça
E) Küçük Kaynarca

12. XVIII. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin;

- I. İngiltere,
- II. Avusturya,
- III. Rusya

devletlerinden hangilerine karşı toprak kaybettiği söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) II ve III E) I, II ve III

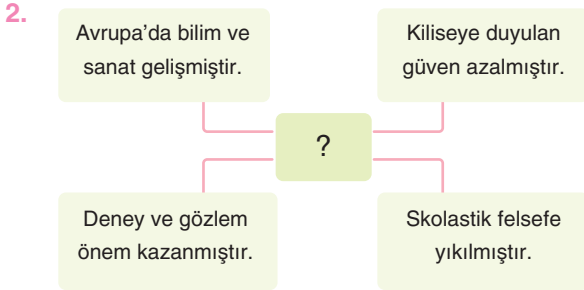
903321

ÖĞRENCİ NO	YANITLAR
1 0 0 0 0 0 0	1 A B C D E 11 A B C D E
2 1 1 1 1 1 1	2 A B C D E 12 A B C D E
3 2 2 2 2 2 2	3 A B C D E 13 A B C D E
4 3 3 3 3 3 3	4 A B C D E 14 A B C D E
5 4 4 4 4 4 4	5 A B C D E 15 A B C D E
6 5 5 5 5 5 5	6 A B C D E 16 A B C D E
7 6 6 6 6 6 6	7 A B C D E 17 A B C D E
8 7 7 7 7 7 7	8 A B C D E 18 A B C D E
9 8 8 8 8 8 8	9 A B C D E 19 A B C D E
10 9 9 9 9 9 9	10 A B C D E 20 A B C D E

1. Orta Çağ Avrupası'nda toprakların mülkiyeti soyluların elinde toplanmıştır. Bu durum dış ticaretin sınırlı bir oranda kalmasına neden olmuştur. Halk hiçbir zaman sermaye birikimi yapamamıştır.

Bu gelişmelere göre Orta Çağ Avrupası için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Kapalı bir ekonomik yapı vardır.
B) Tarımsal üretim istenilen düzeye ulaşmıştır.
C) Ekonomik hayat canlıdır.
D) Soylular tüm sermayenin sahibidir.
E) Halk, toprak sahibi olmaya çalışmıştır.

Bu kavram haritasındaki bilgiler düşünüldüğünde “?” ile gösterilen yere aşağıdakilerden hangisi yazılmalıdır?

- A) Coğrafi Keşifler B) Rönesans Hareketi
C) Reform Hareketleri D) Sanayi İnkılabı
E) Fransız İhtilali

3. Rönesans'ın başlamasında etkili olan;

- I. Coğrafi Keşiflerin gerçekleşmesi,
II. Antik Çağ'a ait eserlerin incelenmesi,
III. Endülüs Müslümanlarının eserlerinin Avrupa dillerine çevrilmesi

nedenlerinden hangileri bu hareketin doğrudan Avrupa medeniyetine özgü olmadığına kanıtıdır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) II ve III

4. Kavimler Göçü'nün ardından Batı Roma İmparatorluğu'nun yıkılmasının ve Roma kültürünün yok olma tehlikesi ile karşı karşıya kalmasının üzerine Roma kültürünü gelecek kuşaklara taşıma görevini aşağıdakilerden hangisi üstlenmiştir?

- A) Din adamları B) Burjuvalar
C) Krallar D) Halk
E) Soylular

5. Orta Çağ boyunca Katolik Kilisesi, Dünya'nın evrenin merkezinde olduğu düşüncesini benimsemişti. Yeni Çağ'da Bilim Devrimi ile birlikte Güneş merkezli bir evren sisteminin varlığı kabul edildi.

Bu bilgilere göre Yeni Çağ Avrupası ile ilgili,

- I. Astronomi alanında önemli gelişmelere imza atılmıştır.
II. Bilimsel çalışmalar artmıştır.
III. Kilise otoritesini kaybetmiştir.

yargılarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) I ve II
D) II ve III E) I, II ve III

6. Avrupa'da Orta Çağ boyunca hüküm süren feodalizm, XV. yüzyıldan itibaren yerini mutlak krallıklara bırakmıştır.

Bu durumun ortaya çıkmasında;

- I. Yüzyıl Savaşlarının yapılması,
II. Coğrafi Keşiflerin yapılması,
III. askerî teknolojinin yenilenmesi

gelişmelerinden hangilerinin etkili olduğu söylenebilir?

- A) Yalnız I B) Yalnız II C) Yalnız III
D) I ve III E) I, II ve III